

## Opas 20 Kalastusta Jeesuksen kanssa: kuudes retki

Ottaen huomioon, miten paljon Jeesus yleensä panosti aikaansa ihmisiin, hänen toimintansa Matteuksen kohdalla ei vaikuta luonteenomaiselta: Jeesus kutsui Matteuksen seuraamaan, ja nimitti hänet yhdeksi kahdestatoista apostolista jo muutaman viikon sisällä. Mitä tämä kertomus kuitenkin opettaa meille Jeesuksen kansanliikkeen kasvattamisesta? Entä miten kertomus havainnollistaa, mitä Jeesus teki – yllätti ihmisten odotukset toistuvasti, määritteli valtakunnan rajat uudelleen ja valoi kansanliikkeensä uudenlaisen maailmankatsomuksen perustalle?

Jeesuksen toiminta alkoi siirtyä sen seuraavaan osaan, johtajien moninkertaistumiseen. Tämä kertomus ajoittuu tuohon muutosvaiheeseen. Johtajuus moninkertaistuisi. Sapatista tulisi lisää kiistoja. Ja lopulta Jeesus siirtyisi opetuslapseuttamis- ja kansanliikkeen rakentamistehtävänsä vaativimpaan vaiheeseen: maailmankuvan muuttamiseen!

**Lue** Matt. 9:9–17; Mark. 2:14–22; Luuk. 5:27–39

Jerry D. Thomas, *Messiah* tai Ellen White, *Rakkaudella Isältä*, luku 28

### 6. retki: Veronkantaja (Luuk. 5:27–32)

Missä Jeesus kalasti?

Keitä Jeesus kalasti?

Mitä Jeesus havainnollisti tässä tilanteessa?

Miten Jeesus kalasti?

### Galilean publikaanit

Leevi toimi publikaanina eli veronkantajana Kapernaumissa, Galilean luoteisrannikolla, vain kolmen neljän kilometrin päässä neljännesruhtinas Filippoksen hallitseman Trakonitiksen alueen rajasta. Kaupungista noin kaksitoista kilometriä etelään, saman järven rannalla, Tiberiuksessa, hallitsi messiaanisia pyrkimyksiä omannut Herodes Antipas, joka kiskoi kansalta jättiveroja. Yksi Herodeksen rahantekokoneista, kalanprosessointilaitos, täytti edellisten kaupunkien väliin sijoittuvan Magdalan kaupungin (Magdalan Marian kotikaupunki) löyhkällään.<sup>1</sup>

Jeesuksen elinaikana Galilean talonpojat kärsivät taloudellisesta ja sosiaalisesta epäjärjestyksestä. He olivat joutuneet roomalaisten tyrannian alle ja luovuttamaan heille maansa. Kolme vuosikymmentä ennen Jeesuksen syntymää Herodes Suuri sai kosiskeltua keisari Augustuksen Juudean ja Galilean vasallikuninkaaksi. Syntyi ”loiston ja kauhun” hallinto. Rahoittaakseen loisteliaan elämäntyyliinsä, Augustukselle antamansa lahjat ja suuret rakennusprojektinsa hän alisti alamaisensa mahdottoman verotaakan alle. ”Uuden Salomon” elkein hän kruunasi Jerusalemin siluetin jälleenrakentamalla monumentaalisen juutalaisten temppelin, maailman ihmeen. Kuollessaan 4 eKr. Herodes Suuri tahtoi vallan siirtyvän pojalleen Arkelaokselle.

Arkelaos ymmärsi hyvin vähän juutalaisten tunteja. Hermostuttuaan temppelissä kapinoiviin pyhiinvaeltajiin hän komensi sotilaansa liikkeelle. Välikohtaus johti tuhansiin kuolonuhreihin. Galilealaisen ryövärin poika, jonka isän Herodes oli vuosia aikaisemmin teloitannut, johti mekkalointia, joka kulki läpi Sepforiksen, Galilean hallinnollisen pääkaupungin, joka sijaitsi 45 minuuta

tin kävelymatkan päässä Nasaretista. Rooma vastasi vyörymällä Galilean kylien läpi raiskaton, tappaen ja tuhoten, ja hävittämällä Sepforiksen.

Näiden kansannousujen jälkimainingeissa Antipas, Herodes Suuren kuudes poika – joka tuolloin oli vasta kuudentoista ja opiskeli Roomassa – penäsi keisari Augustukselle, että hänen tulisi olla perimisjärjestyksessä ensimmäinen. Hänen vanhempi veljensä Arkelaos alennettiin Juudean, Samarian ja Edomin käskynhaltijaksi; seuraavaksi velipuolensa Filippos neljännesruhtinaaksi Golanin, Pohjois-Israelin ja Jordanian alueelle; ja hänet itsensä Galilean ja Peraan neljännesruhtinaaksi. Vaikka näillä köyhillä alueilla ei ollut juuri nimeksikään luonnollisia resursseja tai merkittäviä kaupunkeja, ja ne sijaitsivat toisistaan maantieteellisesti erillään, Antipas ryhtyi pian hallitsemaan roomalaisella tyylillä. Hän rakennutti Sepforiksen uudelleen, mutta tällä kertaa moderniksi roomalaiseksi kaupungiksi, jota kutsuttiin nimellä Autokratoris (tarkoittaa 'keisarille kuuluva'). Kaupunkiin rakennettiin palatseja, aarrekammio, toriaukea ja teatteri, ja sinne tuotiin uudet asukkaat. Tämä kaikki tapahtui Jeesuksen ollessa lapsi ja teini-ikäinen poika.

Autokratoriksesta käsin valvottiin talonpoikia ja heidän veronmaksujensa määrä pidettiin mahdollisimman suurena. Kun Antipaksen veljestä Arkelaoksesta yllättäen hankkiuduttiin eroon (6 jKr.) Antipas otti itselleen arvonimen Herodes. Augustuksen kuoltua vuonna 14 jKr. Jeesuksen ollessa myöhäisteini-ikässä Antipas ilmoitti suunnitelmistaan rakentaa kaupungin uusi päämaja Galileanjärven rannalle. Täältä keisari Tiberiuksen kunniaksi nimeämästä päämajasta käsin hän voisi kontrolloida sekä Galileaa että Perea. Juutalaisten kauhistukseksi hän rakennutti sen hautausmaan päälle tehden sen ihmisistä pysyvästi epäpuhtaita. Tämä rakennusprojekti nosti verotaakkaa entisestään.

Veronkantajalaumat kävivät sotilaiden saattamina jokaisessa lehdossa, viinitarhassa ja viljaitassa hakemassa Herodeksen osuuden – ”jopa kolmanneksen koko sadosta ja muista maataloustuotteista”<sup>2</sup>. Josefuksen mukaan Antipas keräsi vuosittain veroa niin paljon, että se vastasi painoltaan yhdeksän kultatonnin arvoa. Mikäli talonpojat eivät voineet maksaa, heidän oli pakko ottaa velkaa seuraavan vuoden satoa vastaan, usein aristokraattiselta papistolta, jolla oli rahaa lainata. Talonpoikien perintömaita pidettiin vakuutena. Uusien suolaus- ja säilöntämenetelmien myötä Galileanjärven kalastuksesta tuli teollisuutta, eikä kuvaraamattujen esittämien yksinäisten kalastajien rauhallisesta työnteosta ollut puhuttakaan. Valtavat määrät kalaa tarvittiin täyttämään paikallishallinnon asettamat kalakiintiöt, minkä jälkeen siitä maksettiin verot ja lähetettiin Magdalaan käsittelylaitoksiin. Sieltä se lähti valtakunnan kaukaisimpiin kolkkiin tuodakseen lisää vaurautta Antipaan rahakirstuun. Tällaisen vallan alla perhe- ja kyläkulttuuri hajosi, ja kansa hämmästeli: Oliko tämä Jumalan rangaistus heidän syntiensä vuoksi? Tulisiko voideltu puuttumaan asioihin vapauttaakseen ja rakentaakseen uudelleen juutalaisten valtakunnan?

Johannes Kastajan kutsu kääntyä, ”sillä taivasten valtakunta on tullut lähelle” (Matt. 3:2), oli suora haaste sille maailmalle, jonka Herodes Antipas halusi rakentaa. Hänen henkilökohtainen hyökkäyksensä Antipasta kohtaan antoi syyn hankkiutua hänestä eroon. Pyrkiessään vahvistamaan vaatimustaan koko Israelin herruudesta Antipas hylkäsi nabatealaisen puolisonsa naidakseen makkabealaisen suvun jäsenen. Valitessaan puolisokseen Herodiaan – velipuolensa, makkabealaisprinssi Aristobuloksen tyttären, ja täten rikkoen kolmannen Mooseksen kirjan siiveyslakia inestiiä vastaan – hän otti röyhkeästi veljensä silloisen vaimon ja nai tämän. Tilanteessa, jossa Antipas oli ajautumassa sotaan entisen vaimonsa nabatealaisen suvun kanssa, Johannes Kastajan lausuma tuomio hänen suunnitelmiaan vastaan Jordanille parveilevan kansan kuullen nähtiin suorana kapinointina. Ja niinpä Johannes heitettiin tyrmään Kuolleenmeren toiselle puolelle.

Samoihin aikoihin Jeesus palasi Galileaan toistaen Johanneksen kutsua: ”Kääntykää, sillä taivasten valtakunta on tullut lähelle!” (Matt. 4:17.) Muutaman kilometrin päässä sijaitsevasta Tiberiuksen kaupungissa olevasta Antipaan ja Herodiaan hovista lähetettiin vakoilijoita tarkkailemaan Jeesusta, minkä lisäksi Jerusalemin temppelin johtajat pitivät häntä jatkuvasti silmällä. Ja sitten hän kutsui vihatun veronkantajan seuraamaan itseään!

Millä tavoin Leevi Matteusta oli valmistettu Jeesuksen ”seuraa minua” -kutsuun?

Kuvittele Jeesuksen toiminnan vaikutukset Matteukseen, kun

- Betsaidan kalastajat kertoivat Jeesuksen kasteesta. (Joh. 1:29–51)
- Jeesus toimi Jerusalemin temppelissä. (Joh. 2:12–25)
- Jeesus paransi virkamiehen Kapernaumissa olevan pojan ollen itse Kaanaassa. (Joh. 4:43–54)
- Jeesus julisti: ”Kääntykää, sillä taivasten valtakunta on tullut lähelle!” (Matt. 4:17)

Kertaa vielä viisi ensimmäistä kalastusretkeä.

- Onko mahdollista, ettei Matteus olisi huomannut tai kuullut niistä?

Mitä Matteus teki tutustuttaakseen Jeesuksen ystävilleen? Luuk. 5:27–32

- Mistä Jeesusta syytettiin, ja miten hän reagoi syytöksiin?

Miten sitä ymmärrät Jeesuksen vastaukset kysymykseen paastoamisesta? Matt. 9:14–17  
Mitä päätelmiä näistä vastauksista voisi tehdä Jeesuksen valtakunnan rakentamiseen?

Arviointi: Miten Jeesus ja hänen opetuslapsensa pärjäsivät?

- (1) Oliko tapahtumassa paikalla uskosta osattomia?
- (2) Esittelikö Jeesus itsensä kulttuurillisesti relevantilla tavalla Messiaana tai maailman Pelastajana?
- (3) Uskoiko kukaan elämäänsä Jeesukselle, tai siirtyikö joku lähemmäs Jeesuksen Messiaaksi tunnustamista?

## Mietteesi ja kysymyksesi

### Jakaminen

Pohdi ystäväpiiriäsi.

- Kenet voisit kutsua Matteus-kutsujen tyypiseen juhlaan tutustumaan Jeesukseen?
- Miten, milloin ja missä voisit järjestää tuollaiset kutsut?
- Vietä aikaa rukouksessa, jonka jälkeen päätät kutsujen ajasta ja paikasta.

Miten uskosta osattomat ystäväsi voisivat osallistua kutsujen järjestämiseen?

#### Alaviitteet

<sup>1</sup> Richard A. Horsley & Neil Asher Silberman, *The Message and the Kingdom*, Fortress, 1997:1–64 sosiaalisen taustatiedon lisäämiseksi tätä osaa varten.

<sup>2</sup> Horsley & Silberman 1997:26.